

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Підготувала:
Ірина САХНЕВИЧ, методист
Навчально-методичного кабінету
професійно-технічної освіти у
Житомирській області

- **АУТИЗМ** - грец. autos — «сам»; аутизм — «занурення в себе».

- **АУТИЗМ** (розлади аутистичного спектру (РАС) – це стан, який виникає внаслідок порушення розвитку головного мозку і характеризується вродженим та всебічним *дефіцитом соціальної взаємодії та спілкування*. Його неможливо вилікувати, проте з часом можна скоригувати і адаптувати людину до соціального життя.

- З 2008 року Генеральна Асамблея ООН оголосила **2 квітня** Всесвітнім днем розповсюдження інформації про АУТИЗМ.
- **Блакитний** — колір людей з аутизмом, а у світі цей день називають *«День у блакитному кольорі»*.

Наукові дослідження

- Детский психиатр **Лео Каннер из США** и педиатр **Ганс Аспергер из Австрии** описали в 1943 и 1944 годах соответственно независимо друг от друга две различные клинические картины, которые они оба называли аутизмом.

Таким образом, в текущих диагностических условиях различают детский аутизм (**синдром Каннера**) и **синдром Аспергера**, который часто становится заметным только после третьего года жизни. Сегодня существует много ссылок на «спектр аутизма» (расстройство спектра аутизма; РАС), распознающего вариации степеней и шаблонов симптомов аутизма.

Аутизм. URL : <https://www.enableme.com.ua/ru/disabilities/autizm-9233>

Міжнародна класифікація

У міжнародній системі класифікацій МКБ-10 дитячий аутизм входить у рубрику “Загальні розлади розвитку” (F84) як частина розділу “Порушення психологічного розвитку” (рубрики **F80 - F89**). Тут виокремлено наведені нижче форми загальних розладів розвитку:

- • *F84.0 Дитячий аутизм* (аутичний розлад, інфантильний аутизм; інфантильний психоз; синдром Каннера)
- • *F84.1 Атиповий аутизм* (атиповий дитячий психоз; помірна розумова відсталість з)
- • *F84.4 Гіперактивний розлад*, що поєднується з розумовою відсталістю і стереотипними рухами
- • *F84.5 Синдром Аспергера* (аутична психопатія; шизоїдний розлад дитячого віку)
- • *F84.2 Синдром Ретта*
- • *F84.3 Інший дезінтегративний розлад дитячого віку* (дезінтегративний психоз; синдром Геллера; дитяча деменція; симбіотичний психозафія).

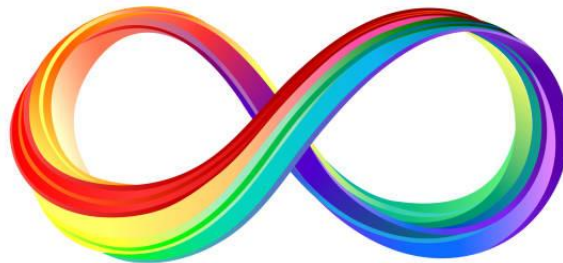
ОСНОВНІ ПРИЧИНИ АУТИЗМУ:

- хромосомні патології;
- обмінні патології;
- потрапляння в організм вагітної жінки солей важких металів, нейротоксинів, вживання окремих медичних препаратів;
- спадкова схильність;
- порушення мозкової діяльності;
- емоційне перенапруження та стресові ситуації...

Що таке аутизм?

URL : https://melnikov.com.ua/oznaki-autizmu-u-ditej-3-klasichnix-simptomu-i-dodatkovy-osoblivosti/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwIum-BhDtARIsABjU5x7bEfm6NR2Pz4y67TMSIAU6NsUdZSR4JwXK0m_30IzkvDsvXZ2HVvkaAuPHEALw_wcB

- **Аутизм — це не хвороба**, а стан, який виникає внаслідок порушення розвитку головного мозку і може спричинити значні соціальні, комунікаційні та поведінкові складнощі.
- Цей стан може проявлятися по-різному і може **мати як легку, так і дуже важку форму**, — саме тому правильним терміном для нього є **розлад аутистичного спектра (РАС)**.

ЯК ПРОЯВЛЯЮТЬСЯ РОЗЛАДИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА?

Люди із РАС:

- *можуть мати складнощі у спілкуванні та взаємодії з іншими людьми* (зокрема, в прояві й тлумаченні емоцій та метафоричних висловлювань, іронії);
- *їм може бути важко зрозуміти, як думають або відчують інші люди*, але це не означає відсутності емпатії;
- *їм може бути неприємне яскраве світло або гучні звуки* (шум та блимання екранів торговельних центрів для таких людей — сенсорне пекло);
- *можуть сильно хвилюватися або засмучуватися у незнайомих ситуаціях* та у соціальних взаємодіях;
- *можуть потребувати більше часу, щоб зрозуміти інформацію*;
- *можуть часто повторювати певні дії чи думки*.

Ознаки аутизму зазвичай з'являються у віці 2-3 років, інколи — раніше. **ЗВЕРНІТЬ УВАГУ, ЯКЩО:**

- дитина *виставляє іграшки чи інші предмети в ряд* і засмучується, коли порядок змінюється;
- у вашої дитини *відчутне порушення мови* чи дитина розмовляла і потім різко перестала;
- дитина *постійно бавиться іграшками однаково*;
- дитина *не дивиться в очі*, інколи дивитися скоса чи крізь людину;
- дитина *фокусується на окремих предметах*, згодом — здатна до гіперфокуса на одній-кількох темах, що цікавлять;
- у дитини *немає емоційного контакту з іншими людьми*, передусім з батьками;
- дитина *усамітнена, а серед інших людей відчуває тривогу*;
- *невдачі спричиняють* у дитини *спалахи гніву*;
- зумовлені надмірною стимуляцією чи новою ситуацією *спалахи невгамовної поведінки* (поганий настрій, лють, істерика) чи повного стишення та апатії не згасають годинами;
- дитина *робить одне й те саме тривалий час* — повторює одне слово, бігає по колу, розгойдується з боку в бік тощо.

Ранние признаки Аутизма

(от 2х лет)*

Не смотрит в глаза

Не интересуется детьми

Не любит прикосновений

Чувствителен
к некоторым звукам

Выстраивает предметы в линейку

Нет речи.
Не может сказать чего хочет

Не осознает опасных ситуаций

Гиперактивен или
наоборот пассивен

Частые истерики

***Для определения риска развития аутизма пройдите тест M-CHAT**

Статистика

- На сьогоднішній день у світі офіційно зареєстровано 6,5 мільйонів аутистів. За оцінками ВООЗ, **1 дитина із 100** має будь-який із розладів аутистичного спектру. Американська асоціація Autism Speaks відзначає 1 випадок аутизму на 88 дітей

- Загалом у світі таких осіб нараховується 2 мільйони 400 тисяч. В Україні відповідно до даних електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ) загалом обліковано **20936 дітей з діагнозом "аутизм"**.

Аутизм і його характеристики. URL :

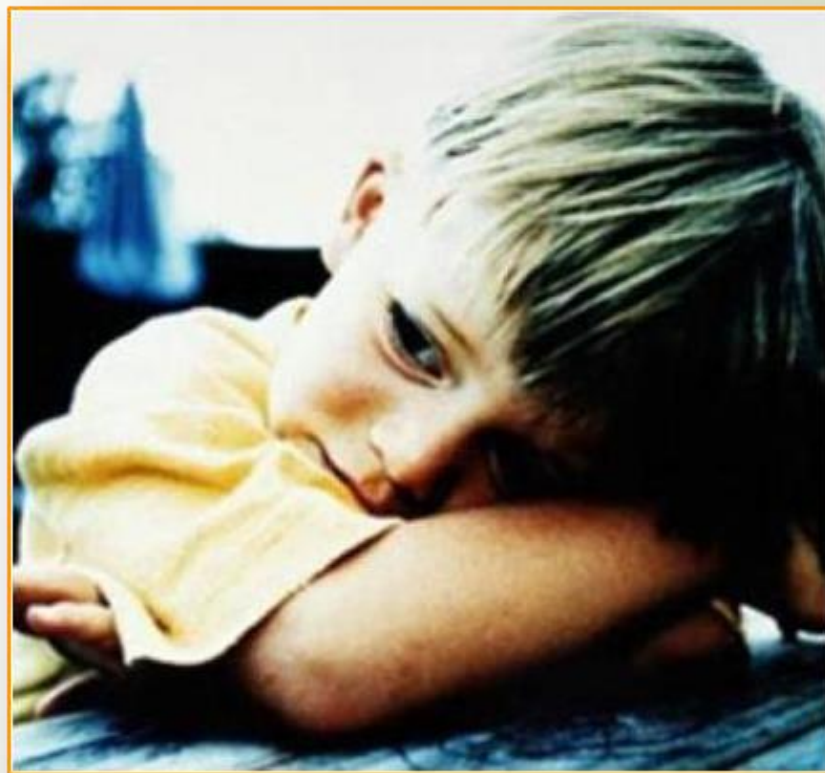
<https://www.ukrinform.ua/rubric-health/3769403-v-ukraini-na-obliku-ponad-20-tisac-ditej-z-autizmom.html>

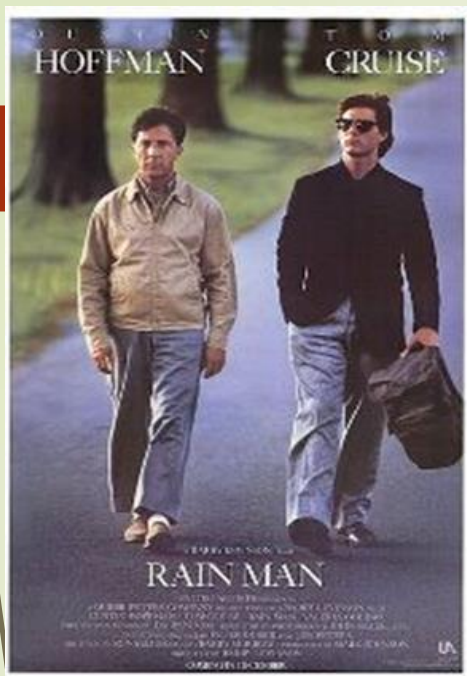
- В травні 2014 г. на шестдесят седьмій сесії Всесвітньої асамблеї здоров'я була прийнята **резолюція** «Комплексные и согласованные усилия по ведению расстройств аутистического спектра», которую поддержали более 60 стран

Аутизм. URL :

<https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders>

Здебільшого аутисти – хлопчики. У дівчаток аутизм зустрічається рідко.

ЧОМУ АУТИСТИ – ДІТИ ДОЩУ?

1 версія

- "Людина дощу" - так називається відомий американський фільм, де головного героя звали Реймонд, а його брата Чарлі (Том Круз) у дитинстві чулося його ім'я як Rain Man (англ. Людина дощу).
- Реймонд був за сценарієм аутистом із феноменальними математичними здібностями. Він запросто робив «в умі» найскладніші арифметичні розрахунки. Але водночас він, немов п'ятирічний малюк, не в змозі піти в магазин за покупками. Його блискуче грає Дастін Хоффман.
- Після цієї кінострічки з'явилася навіть фраза: «Генії це люди дощу».

2 версія

- "Людьми дощу" їх звали ще задовго до однойменного фільму. Було помічено, що в більшості своїй аутисти дуже люблять дивитися на дощ - тільки без грози, грому та блискавки.
- Для прикладу: всі "нормальні" люди, коли хочеться побути наодинці, теж до дощу небайдужі.
- Аутисти "наодинці" завжди...

Рівень інтелекту при аутизмі

- Більшість дітей з аутизмом *мають легку або помірну ступінь розумової відсталості*. Це пов'язано з дефектами мозку і труднощами в навчанні. Якщо хвороба поєднується з мікроцефалією, епілепсією і хромосомними аномаліями, то рівень інтелекту відповідає глибокій розумовій відсталості. *При легких формах хвороби і динамічному розвитку мови інтелект може бути нормальним або навіть вище середнього.*
- Головною особливістю аутизму є виборчий інтелект. Тобто діти можуть бути сильні в математиці, музиці, малюванні, але при цьому набагато відставати від однолітків за іншими параметрами. **Явище, коли аутист надзвичайно обдарований в якійсь галузі, називають савантизмом.** Савантів можуть зіграти мелодію, почувши її всього один раз. Або намалювати картину, побачену раз, з точністю до півтонів. Або тримати в голові стовпчики цифр, виробляючи складні обчислювальні операції без додаткових коштів

Хвороба чи геніальність?

- Більшість аутистів – талановиті та обдаровані люди. У народі це захворювання часто називають "Хвороба геніїв", хоча у кожного конкретного аутиста рівень інтелекту може бути від мінімального до найвищого. Доказом цього є всесвітньо відомий Білл Гейтс.
- До речі, у США сім'я, яка має дитину з діагнозом «аутизм», отримує від компанії «Microsoft» 10 тисяч доларів на рік на корекційне лікування. А майже 45% провідних програмістів Microsoft - аутисти.
- Багато видатних особистостей страждали різними формами аутизму. Серед них: Альберт Ейнштейн, Ісаак Ньютон, Джордж Оруелл, Герберт Уеллс, Моцарт, Кант, Сократ, Дарвін, Льюїс Керролл, Леонардо да Вінчі, Вінсент Ван Гог, Мікеланджело, Пікассо, Йетс та інші великі люди.

**Тоні
Брекстон**

Сильвестр Сталлоне

Джон Траволта

Особливі освітні потреби дітей з аутизмом

- у створенні умов навчання, що забезпечують сенсорний та емоційний комфорт дитини, *дозувати введення в її життя новизни*;
- у спеціальному відпрацюванні форм адекватної навчальної поведінки дитини, навичок комунікації та взаємодії з учителем;
- в організації навчання з урахуванням специфіки освоєння навичок та засвоєння інформації при аутизмі;
- у постійній допомозі дитині в осмисленні засвоюваних знань та вмінь;
- у запровадженні спеціальних розділів навчання, що сприяють формуванню уявлень про навколишнє, відпрацювання засобів комунікації соціально-побутових навичок;

- *в індивідуалізації програми навчання*, у тому числі для використання у соціальному розвитку дитини існуючих у неї виборчих здібностей;

- *в оцінці досягнень дитини* з урахуванням специфіки шкали простого та складного при аутизмі;

- *у психологічному супроводі*, що оптимізує взаємодію дитини з педагогами та товаришами по навчанню;

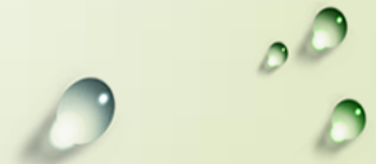

- *у психологічному супроводі*, що налагоджує взаємодію сім'ї та освітньої установи;

- *в індивідуально дозованому та поступовому розширенні освітнього простору дитини за межі освітнього закладу.*

ПЕДАГОГУ НЕОБХІДНО ВРАХОВУВАТИ:

- Навчальна діяльність викликає великі утруднення, педагоги відмічають пасивність і неуважність на уроках.
- Особливий темп роботи, проблеми організації уваги.
- Дітям необхідний відповідний устрій життя в закладі освіти, з ретельно продуманим функціональним простором кабінетів, робочого місця, стійким порядком занять.
- Для встановлення контакту з дитиною можна використовувати її стереотипний інтерес, а згодом поступово підходити до вивчення можливості ускладнення взаємодії.

Велике значення у корекційній роботі має:

- ❑ просторово-часова організація аутичної дитини в освітньому закладі;
- ❑ створення стійкого адекватного стереотипу поведінки в закладі освіти;
- ❑ потрібна допомога в організації себе в часі;
- ❑ середовище, в якому живе та навчається аутична дитина, повинно мати максимально опрацьовану смислову структуру;
- ❑ важливо надати дитині можливість брати участь у спільних екскурсіях, в організації свят та концертів, навіть якщо ця участь пасивна;
- ❑ потрібна спеціальна індивідуальна програма фізичного розвитку.

ПРИЙОМИ РОБОТИ З ДІТЬМИ З АУТИЗМОМ

- **СИСТЕМА ЗАОХОЧЕНЬ.**
- **МАКСИМАЛЬНА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ.** Усі діти з аутизмом – різні, але вони – переважно візуали, тож візуальна підтримка працює для них добре.
- **МОДЕЛЮВАННЯ.** Не пояснюємо словесно, а показуємо. Тому що після кількох слів пояснень дитина виключається.

СПОНТАННІ СПАЛАХІ АГРЕСІЇ

- Спонтанних спалахів агресії у дитини не може бути.
- **Серед чинників із середини** можуть бути *біль, голод, спрага, сенсорний дискомфорт*. Для роботи з такою проблемою ми маємо знати, що дитина абсолютно здорова – запитати про це батьків.
- **Зовнішні чинники** – це найчастіше *вимоги, які ставлять дорослі до дитини*: виконувати завдання, слідувати певним правилам (наприклад, сидіти весь урок, не розмовляти, не рухатися, не брати іграшки).

ЯК ПРАЦЮВАТИ ЗІ СПАЛАХАМИ АГРЕСІЇ З БОКУ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

- **Перше:** зробити щось із самими завданнями, з тим, як ми їх презентуємо дитині. Тобто, можемо *спростити завдання*, подивитись, чи дитина здатна самотійно, без додаткової підтримки, їх виконати. *Спрощення або зменшення завдань* може бути навіть тимчасовим й буде давати можливість сформувати альтернативну поведінку.

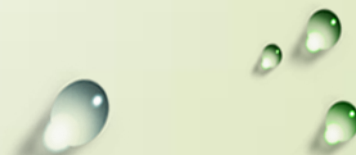
- **Друге:** маємо працювати над *розвитком навички співпрацювати*. Ми маємо заохочувати дитину – тобто давати їй щось важливе за те, що вона виконує завдання. І на початку ми, звісно, будемо їй максимально допомагати, щоби створити ситуацію успіху. Потім поступово допомога під час виконання завдань буде зменшуватись, а завдання повертатись до обсягу і складності, які потрібні дитині.

ЩО РОБИТИ В МОМЕНТИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Убезпечити дитину від самої себе й інших дітей від неї. Якщо дитина аутоагресивна, вона може нанести шкоду собі (наприклад, битися головою об якісь предмети, кусати себе). Ми маємо унеможливити ці травми: підкласти щось під голову, покласти щось на руку, щоби дитина не кусала себе.

Учитель або асистент (той, хто зараз з дитиною) має подбати про власну безпеку.

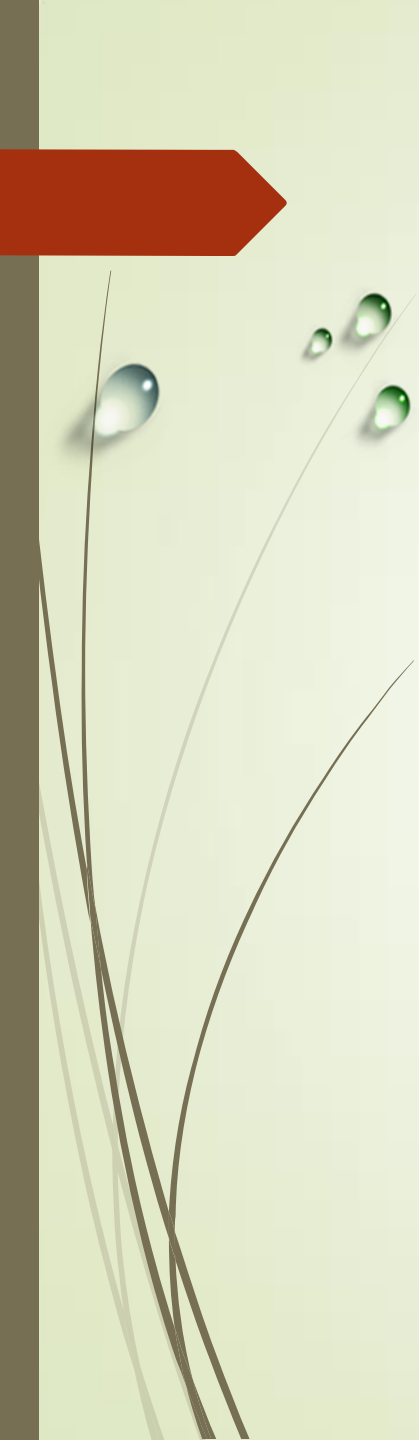

ЯК СПІЛКУВАТИСЯ З ЛЮДЬМИ ІЗ РАС?

- Люди з РАС різні, є ті, хто може вільно комунікувати., інколи вони спілкуються за допомогою спеціальних карток, а іноді взагалі ніяк не комунікують. **Але всі люди з РАС мають спільну рису — дуже високий рівень тривожності.**
- Щоб опанувати цю тривогу та почуватися в безпеці, вони потребують упорядкованості: дотримання одного розкладу, заздалегідь визначеного порядку дій, звичних маршрутів.

Тому:

- *поважайте розклад і ритуали людини з РАС* — для неї вони дуже важливі, порушення цих ритуалів може сильно засмутити людину;
- *під час розмови давайте людині з РАС трохи більше часу на відповідь;*
- *намагайтеся не дивитися людині просто в очі* та будьте готовими до того, що людина не дивитиметься на вас, — це не прояв неповаги, таким чином люди з РАС почувуються спокійніше;

-
- *методами заспокоєння також можуть бути якісь рухи, розкачування чи вигуки* — це потреба нервової системи людини, ставтеся до цього з розумінням;
 - *висловлюйтеся чітко і не давайте обіцянок* — ви можете забути про сказане, а людина чекатиме на виконання;
 - *не варто також використовувати метафори, слова у переносному значенні, епітети*, адже люди з РАС сприймають усе буквально;
 - *люди з РАС не завжди розуміють якісь інтонації, вирази обличчя та жести*, тому уникайте натяків і говоріть прямо;
 - *не ігноруйте людину з РАС, не говоріть про неї у третій особі*, наче вона не поруч;
 - *якщо людину з РАС хтось супроводжує, варто дізнатися* у них про всі особливості поведінки та ритуалів цієї людини і далі намагатися спілкуватися напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- 2 квітня — всесвітній день поширення інформації про аутизм. URL : <https://phc.org.ua/news/2-kvitnya-vsесvitniy-den-poshirennya-informacii-pro-autizm>
- Офіційні цифри: кількість аутистів у світі постійно зростає. URL : <https://cwf.com.ua/oficijni-czifri-kilkist-autistiv-u-sviti-postijno-zrosta%d1%94/>
- Підтримуємо людей з аутизмом. Захищаємо їх права все життя. URL : <https://cwf.com.ua/opytuvannya-rik-vkelykoyi-vijny-dosvid-ukrayincziv-z-autyzmom-za-kordonom/>
- Чому аутизм нас (не) кається. URL : <https://hromadske.ua/ru/posts/pochemu-autizm-nas-ne-kasaetsya>
- Аутизм: що це за хвороба, симптоми та причини розвитку захворювання. URL : https://alexus.com.ua/autizm-shho-ce-za-xvoroba-simptomi-ta-prichini-rozvitku-zaxvoryuvannya/?gad_source=1
- Люди дощу» – хто вони? Або що ви знаєте про аутизм? URL : <https://phc.org.ua/news/lyudi-doschu-khto-voni-abo-scho-vi-znaete-pro-autizm>
- Скрининг на расстройства аутистического спектра. URL : <https://www.cdc.gov/ncbddd/autism/screening.html>
- Центр реальної інклюзії «Ерудит». URL : <https://www.moz.gov.ua/article/health/5-mifiv-pro-autizm>
- Що таке аутизм і як він впливає на життя людини. URL : <https://veselka.clinic/blog/shcho-take-autyzm-i-iaк-vin-vplyvaie-na-zhyttia-liudyny>

Дякую за увагу!!!